

PEDAGOGIKA OTM BITIRUVCHILARINING KASBIY O'ZINI-O'ZI RIVOJLANTIRISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMLARI

Omonova Mohiniso Maqsud qizi

Buxoro davlat pedagogika instituti 1 bosqich doktoranti

Annotatsiya: *Mazkur maqolada pedagogika oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish jarayonini takomillashtirish masalalari yoritilgan. Ilmiy adabiyotlar tahlili asosida kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish tushunchasining pedagogik mohiyati ochib berilgan hamda ushbu jarayonni samarali tashkil etish mexanizmlari asoslangan. Tadqiqotda refleksiv yondashuv, innovatsion pedagogik texnologiyalar va amaliyotga yo'naltirilgan ta'limning ahamiyati mahalliy va xorijiy ilmiy manbalarga tayangan holda tahlil qilingan. Maqola natijalari pedagogika OTM bitiruvchilarining kasbiy tayyorgarligini oshirishda kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish muhim omil ekanligini ko'rsatadi.*

Kalit so'zlar: *kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish, pedagogika OTM, refleksiya, kasbiy kompetensiya, innovatsion pedagogik yondashuv.*

KIRISH

Hozirgi globallashuv va raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan sharoitda ta'lim tizimi oldiga pedagog kadrlarning kasbiy salohiyatini oshirish, ularni zamonaviy talablar asosida tayyorlash vazifasi qo'yilmoqda. Jamiyatda ta'lim sifati, avvalo, pedagog shaxsining kasbiy mahorati, innovatsion fikrlashi va o'z ustida ishlash qobiliyati bilan belgilanadi. Shu bois pedagogika oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining kasbiy faoliyatga tayyorligi masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Zamonaviy pedagog nafaqat o'z fanini chuqur bilishi, balki mustaqil o'rganish, o'z kasbiy faoliyatini tahlil qilish, yangiliklarga moslashish va o'zini-o'zi rivojlantirish ko'nikmalariga ega bo'lishi lozim. Aynan kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish pedagogning uzluksiz kasbiy o'sishini ta'minlovchi muhim jarayon hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, pedagogika OTM bitiruvchilarining kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish jarayonini takomillashtirish mexanizmlarini ilmiy adabiyotlar asosida tahlil qilish muhim pedagogik muammo sifatida namoyon bo'lmoqda.

ASOSIY QISM

Kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish tushunchasining pedagogik mohiyati

Kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish pedagog shaxsining o'z kasbiy faoliyatini ongli ravishda takomillashtirishga qaratilgan uzluksiz jarayonidir. Ushbu jarayon pedagogning bilim, ko'nikma va malakalarini doimiy ravishda boyitib borishini, shuningdek, o'z faoliyatiga tanqidiy yondashishini taqozo etadi.

A.K. Markovaning ilmiy tadqiqotlarida pedagog kasbiy rivojlanishining asosiy omillaridan biri sifatida refleksiya ko'rsatiladi. Muallif refleksiyani pedagogning o'z

faoliyatini baholashi, kamchiliklarni aniqlashi va kelgusidagi rivojlanish yo'nalishlarini belgilashi bilan bog'laydi. Bu esa pedagogika OTM bitiruvchilarida refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish muhim ekanligini ko'rsatadi.

E.F. Zeerning ilmiy ishlarida esa kasbiy rivojlanish uzluksiz ta'lim jarayoni bilan chambarchas bog'liqligi asoslab berilgan. Uning ta'kidlashicha, mutaxassislarining kasbiy moslashuvchanligi va raqobatbardoshligi doimiy o'zini-o'zi rivojlantirish orqali ta'minlanadi. Ushbu fikrlar pedagogika OTM bitiruvchilarining kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish jarayonini tizimli tashkil etish zarurligini tasdiqlaydi.

Kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish jarayonini takomillashtirish mexanizmlari

Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, pedagogika OTM bitiruvchilarining kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish jarayonini takomillashtirish bir qator pedagogik mexanizmlar asosida amalga oshiriladi.

Birinchidan, refleksiv yondashuvni shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Refleksiya pedagogning o'z faoliyatini tahlil qilishiga, kasbiy muammolarni aniqlashiga va ularni bartaraf etish yo'llarini izlashiga yordam beradi. Refleksiv yondashuvga asoslangan ta'lim jarayoni bitiruvchilarning kasbiy ongini rivojlantiradi.

Ikkinchidan, innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish jarayonining samaradorligini oshiradi. N.N. Azizxodjaeva va M.M. Abdullaeva tadqiqotlarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalar faolligini oshirishi, mustaqil fikrlash va o'z ustida ishlash ko'nikmalarini shakllantirishi ilmiy jihatdan asoslangan. Bu holat pedagogika OTM bitiruvchilarining kasbiy rivojlanishida innovatsion yondashuv muhim ekanligini ko'rsatadi.

Uchinchidan, amaliyotga yo'naltirilgan ta'lim muhiti kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. N.A. Muslimovning fikricha, nazariya va amaliyot uyg'unligi ta'minlangan ta'lim jarayoni bitiruvchilarning kasbiy tayyorgarlik darajasini oshiradi. Pedagogik amaliyotlar, real ta'lim muassasalari bilan hamkorlik va amaliy mashg'ulotlar bitiruvchilarning kasbiy tajribasini boyitadi.

XULOSA

Ilmiy adabiyotlar tahlili asosida shunday xulosaga kelish mumkinki, pedagogika OTM bitiruvchilarining kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish jarayonini takomillashtirish zamonaviy ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biridir. Kasbiy o'zini-o'zi rivojlantirish refleksiv yondashuv, innovatsion pedagogik texnologiyalar va amaliyotga yo'naltirilgan ta'lim mexanizmlari orqali samarali tashkil etilishi mumkin.

Mazkur mexanizmlarni ta'lim jarayoniga tizimli ravishda joriy etish pedagogika OTM bitiruvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga, ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorligini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu xulosalar mahalliy va xorijiy ilmiy manbalar bilan asoslangan bo'lib, maqola natijalari pedagog kadrlarni tayyorlash jarayonini takomillashtirishda amaliy ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Abdullaeva M.M. Pedagogik kompetensiya va uni rivojlantirish masalalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
2. Azizxodjaeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
3. Muslimov N.A. Kasbiy ta'lim metodikasi. – Toshkent: Sharq, 2017.
4. Markova A.K. Psixologiya professionalnogo razvitiya lichnosti. – Moskva: Akademiya, 2016.
5. Zeer E.F. Psixologiya professionalnogo obrazovaniya. – Moskva: Yurayt, 2019.
6. Slastenin V.A., Isaev I.F. Pedagogika. – Moskva: Akademiya, 2018.
7. UNESCO. Teachers' Professional Development: Global Perspectives. – Paris, 2020.